

Il·lustració Catalana

REVISTA SETMANAL IL·LUSTRADA

ANY IX

BARCELONA 16 JULIOL 1911

N.º 423

LA RESTAURACIÓ DE SANT PERE DE LES PUELLES

VISTA GENERAL DEL INTERIOR, RESTAURAT. — (Ballell f.)

LA DERRERA FASE DEL PROBLEMA DEL MARROCH

AL fi les negociacions franco-espanyoles sobre'l Marroch han acabat per que han cansat abans d'hora als dos Govern. Ja's recordarà que derrera la ocupació de Larache y Alcàzar s'axecà una protesta indignada a Fransa contra lo que se'n deya una violació de l'Acta d'Algeciras y un atentat contra la sobirania del Sultà. La premsa agafà desseguida aquella ocasió de polèmica y per abdues parts, la francesa y la espanyola, comensà un torneig de llengues, com deya Bismarck. Per l'una part s'alegava que l'acció militar a dites poblacions no venia justificada per rès; per l'altre, que fets molt greus la motivaven. Les informacions eren contradictories y la llum no's feya. El Gabinet de París no parlava, el de Madrid no parlava clar. Quan vingué l'hora de les explicacions no's sabé gran cosa més. Al fi, y derrera no's sab quines negociacions, s'ha tallat l'incident per impossibilitat d'entendres. No volentse barallar Espanya ni Fransa y podent avenirse, han acordat dexar córrer la qüestió.

Ni com podia esser d'altra manera? El fons del assumto, a més de l'Acta d'Algeciras, toca un Tractat secret de 1904 del que no's vol dir rès. Es veritat que tothom sab poch més o menys lo que diu. Però, de tots modos, y encara que's referexi al cas probable de la dissolució del Imperi Marroquí, els temps han cambiat desde que's firmà. Aleshores se preveya una disgregació per anarquia que motivés la intervenció franco-espanyola. En cambi, ningú preveya la davuy: una disgregació real baix una apariència d'ordre. Se creya en un Egipte o una Xina y ha sortit un Annam o un Afganistan. En una paraula: a favor del desordre una Potencia ha entrat militarment al país obrant cridada per son lligitim Govern. Aquí no hi hà intervenció, sinó cooperació. Ni tan sols pot parlar-se de protectorat, donchs la ocupació es tranzitoria.

Ja tenim els francesos a Fez; quí'ls ne treurà? El Sultà? Però si ell els ha demanat. Sens ells, el seu trono no es més qu'una ficció ridícula. Les kàbiles? Ja ho han probat y no els ha sortit gayre be. Les Potencies? Ja comensen a tenirne prou del Marroch. D'altra part, tot país es amo de demanar auxili al extranger, defallint les forces del Govern pera mantenir l'ordre.

Sens sortir d'Europa, s'ha vist Austria ocupant gayrebé mitx sigle gran part d'Italia. Hungria invadida per els russos en nom del Govern de Viena. Creta guardada per forces in-

ternacionals. Demanar que's retirin les forces estrangeres, quan les ha demanat el mateix país, es demanar la lluna. Basantse en aquestes condicions, en que'l fet y'l dret se contraposen, volent aturar una invasió qu'es el preludi d'una anexió, el Gabinet de Madrid prengué l'acort de pendre Larache y Alcàzar en espera d'ocupar Tetuan y Ouezzan. La similitut de lo fet per Fransa hi autorisava. Desgraciadament les apariencies no eren les mateixes, donchs els francesos eren soldats del Sultà y'ls espanyols nó, en aquest cas.

La protesta de Muley Hafid era, donchs, natural, devant d'un acte poch dissimulat d'ocupació del territori. Quan se fa un desembarc a la primera amenssa de tumult y després encara s'exten cada día la ocupació del país, la cosa's fa sospitosa. Si un'altra Potencia ha comensat, el fet de part de la que segueix es més flagrant encara. No havent procedit de bon principi, com degué ferse, a una acció mixta franco-espanyola, tot lo demás era violent y mal vist. Per quina rahó no debien marxar d'acort y costat per costat Fransa y Espanya quan la derrera expedició a Fez? Devant de successos tan ominosos com el siti de la capital y del Govern Marroquí, qu'equivalien a una dispersió d'aquest, era lògich sustituhir per un protectorat o un condomini lo que pràcticament era sols un estat d'anarquia. No hi hà cap garantia, en efecte, de que duri la pau al Marroch quan girin l'esquena les forces estrangeres que'l guarnexen. Més encara: els matexos francesos reconexen que's prescindeix per sistema del element marroquí al formar les noves forces de policia, de modo que fins la cèlebre mehalla Bremond ha quedat com un recort arqueològich a Fez.

Què vol dir, donchs, en semblants condicions el nom del Imperi Marroquí? Un pretext per dexar lliure la intervenció francesa? Espanya debía arrogarse'l paper que a París tan gratuïtament s'adjudiquen. O debía procedir ab els francesos a la pacificació del país en nom d'Europa o protestar públicament de tota acció unilateral per part d'aquells. Però no val callar y ferse'l desentès o cridar y protestar fent, acabat, de sota mà lo que més convingui. Lo que s'ha fet ara, per lògica natural y fins inevitable que sia en el fondo, es desgraciat en quant a la forma, y la forma en aquests cassos potser es el tot. La ocupació d'un tros del Marroch per Espanya's mirarà com expressió o de mal humor y despit o de cobdicia y egoisme. Lo de que'ls

còsuls y'ls indígenes ho demanessin es pueril devant del fet que'l Govern regular del país n'ha protestat. Després com se justifiquen les operacions terra endins? Els altres ho han fet. Certament, però tenien una apariència de legalitat. No'ns quexem sinó de qu'Espanya ab tant temps no se l'hagi procurat. De què serveix, donchs, el famós Tractat de 1904? Ha pogut dexarse arribar a 1911 y a arruinar-se de fet lo que queda d'Imperi al Marroch sens haver definit y consolidat l'acció espanyola fentla inseparable de la francesa? No saber crear una situació quan hi ha hagut mil incidents a propòsit y volerla improvisar en el moment més dolent de tots, no fa honor als Govern qu'havem tingut desde qu'al comensar el sigle xx s'ha obert la qüestió marroquí per Espanya.

De moment, el Govern francès sembla animat de propòsits conciliadors, que contrasten ab el llenguatge violent de la premsa. El silenci a que s'ha condemnat apareix com de bon auguri devant les amenasses que venen de tot arreu y les excitacions que se li fan. Es possible que hi hagi una real intenció de concòrdia en lo del Marroch. Però no es impossible, d'altra part, qu'aquesta actitud amagui quelcom greu, que, per exemple: a un nou avens d'Espanya vingal' *Quos Ego* de París. La suposada ocupació de Uezzan ha fet esclatar fins a la furia la ira dels colonials francesos qu'a tot arreu veuen súbdits pera protegir y territoris pera guardar. D'aquesta manera deu venir un moment en que, per la forsa natural de les coses, vingui un xoch o un conflicte entre Fransa y Espanya. Se resignarà una d'elles al abandono de sos drets? Pot servir la caduca Acta d'Algeciras per aturar la ruina del Imperi Marroquí? S'ho mirarà impassible Europa? Altres tants punts tots ells de greus conseqüencies que's plantegen avuy y que tal volta ningú es capàs de resoldre fins a desenrotllarse'ls acontexements del Marroch que preocupen tant a la opinió pública. Però entretant, qui pega primer pega dos cops, y la ocupació del territori marroquí, com tots els fets consumats, s'imposarà quan se'n arregli definitivament el mapa. No cal dir que no hi hà zones d'influencia de dret quan n'hi hà de fet. El Marroch se'n và, y qui sia més aprop seu es qui recullirà la millor part de sa preciosa herencia. Qu'Espanya, que de dret li toca, no ho oblidi.

W. COROLEU.

LA FATXADA DE LA IGLESIA DE SANT PERE, ABANS DELS FETS DE JULIOL DE 1909

LA RESTAURACIÓ DE SANT PERE

Per fi ha tornat a obrirse totalment al culte aquesta antiga parroquia, bàrbarament cremada pel Juliol del 1909, quan la nostra Ciutat passà per la vergonya de veures entregada a una turba de criminals per la indefensió en que la dexà l'Estat.

L'entusiasme dels feligresos y especialment de la Junta de l'Obra, y la consciencia artística del Arquitecte senyor Mercader, han fet el miracle de ressucitar aquesta iglesia, rejoyenida en bona part y completada en lo que ha sigut precis. Rebaxat el pis, ha recobrat el temple l'alsaria primitiva; y aterrades les parets postisses, ha adquirit les dimensions que li corresponien. ¡Llàstima no haver pogut conservar l'antich campanar que li donava un august coronament!

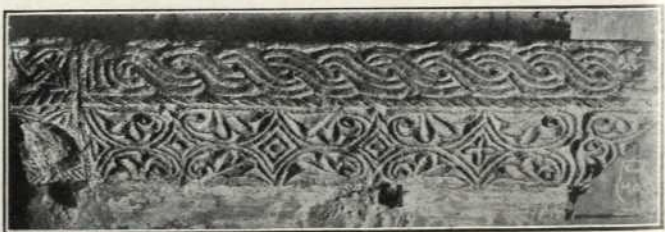
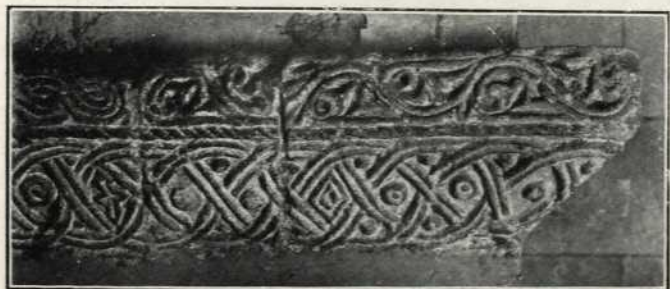
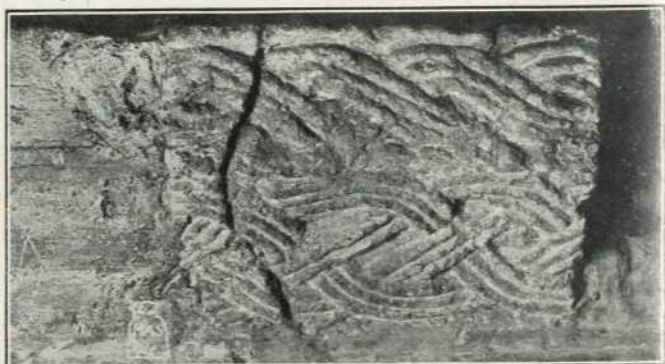
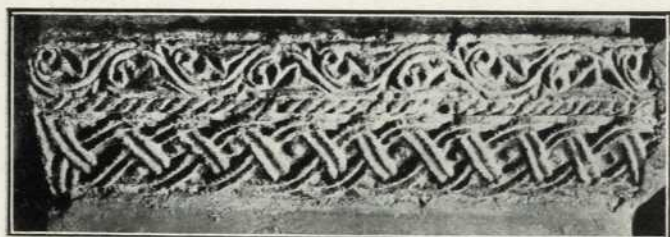
Pels gravats que donem en aquestes plaques pot veures lo que feu la selvatjada del 1909 y lo qu'han fet els benemèrits reconstructors.

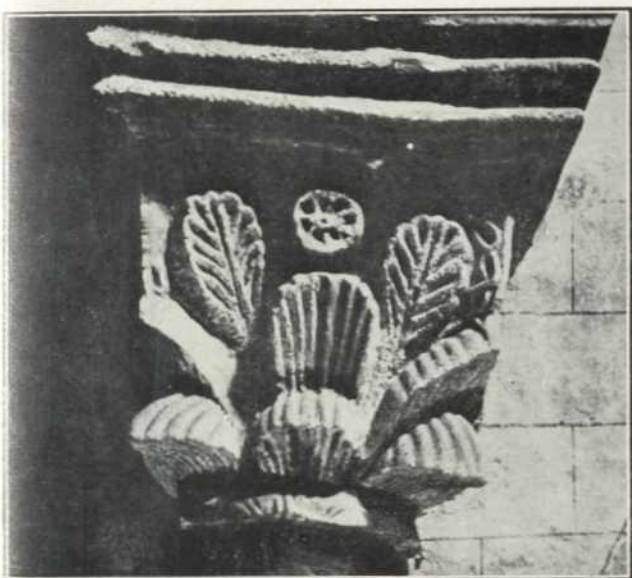
INTERIOR DE LA IGLESIA DE SANT PERE, DESPRÉS D'ESSER CREMADA PER LES TURBES

ESTAT ACTUAL DE LA FATXADA DE SANT PERE DE LES PUELLES. — (Ballell f.)

FRISOS QUE DECOREN L'INTERIOR DE LA IGLESIA Y QUE'S SALVAREN DE LA DESTRUCCIÓ

DOS DELS HERMOSOS CAPITELLS DEL INTERIOR DE SANT PERE

Com diem en altra lloch d'aquest número, ha sigut una verdadera llàstima no haver pogut conservar el vell campanar de Sant Pere, qu'encara's pot veure en un dels gravats que publiquem de la iglesia abans de ser cremada. A títol de curiositat, donem aquestes dues pedres que formaven cayre cada una en el gentil cloquer que tan be conexien els aucells.

LES DUES MARQUES DEL CAMPANAR VELL. — (Mas, f.)

DEL MEU CARNET

ERA dia de Moda, qu'es lo mateix que dir, dia de exhibició de robes y barrets pel tot Barcelona anònim qu'omple'l torn impar del Liceu al hivern, les llotges de Novetats en Primavera pera admirar a la Maria Guerrero y'l Marquès de Fontanar son espòs, les tribunes del Concurs Hipich al istiu, y la Sabatina de la Mercè, els salons de la Poudor y Pergamins, les Tòmbols de Beneficència y-el Passeig de Gracia tots els dies del any...

El Teatre havia perdut sa fesomia ordinaria pera convertir el pati en pista y l'escenari en foyer de tota mena d'artistes de varietés y Circo. Del sostre penjaven, com misteriosos instruments de martiris desconeguts, anelles y escales niquelades, trapejis y barres, xarxes-salvavides y filferros. Per l'entreobert taló de boca s'entreveyen mossos de llureya llampant, grups enormes de cavalls desferrats, cercols de paper de seda, tralles, pesos, tota mena d'aparells heterogenis de forsa y equilibri. Y vetaquí que comensava a desenrotllarse'l programa ab les contorsions inverossímils d'un clown excèntric vestit de llargandaix y les brutalitats d'uns atletes ab biceps de toro y cares estúpides de rassa inferior y els equilibris d'un malabarista que sostenia sobre'l nas tota una vaxella ab sos floreros coronats per un quinqué de petroli, y les músiques estridents de picarols y campanes d'uns soi disant artistes musicals, y les postures d'una estrella sobre una plataforma lligada per una barriguera de metre a un cavall monumental, y les gracies d'un pallaso, y el cant d'aucell d'un ventríloch, y l'apoteòsis final per una combinació de llums electrichs sobre'l còs d'una modela, cambiantli les ales de papallona a cada volta de llinterna...

Però jo no mirava res d'això: jo seguia abstrèct en la contemplació de les robes y capells del tot Barcelona. «Quina elegancia!» deyen al meu costat uns jovincels tot just acabats d'examinar d'Economia Política a la Universitat. Y en efecte, allí hi contribuïa tota la fauna y flora més exhuberant..... plomes, cireres, roses, clavells, espigues violes, pells, sedes, velluts, aus senceres y jardins. Pels colls alabastrins y les orelles de cera y pels dits d'ivori reflectaven raigs de llum de mil colors, rubins y esmeragdes, brillants y perles, topacis y amatistes. Y les cametes, creuades ab estudiada coqueteria, descobrien unes mitges calades de finissim text com treballat sobre la matexa pantorrilla per aranyes d'or... Y vetaquí, que'l programa, que jo pensava finit, se relliga ab el número sensacional del domador de feres, aparexent en escena, dintre de la gavia dels lleons, un negre hermós com tipó ideal d'una rassa pura. La nuesa, sols coberta per un cinturó vermell brodat en or, respon ab reflexos de xicaranda barnissada als focos de llum que desde la galeria li projecten, y les formes esculturals se componen en poses estètiques ab les mages-tuoses actituds dels felins... Y vetaquí qu'al salidar somriguent, lluhint entre sos llabis sanchinosos dos rengles de dents blanquíssimes, me fa l'efecte que totes aquelles elegancies que'l rodegen no son altra cosa que un aduar selvatge en dia de festa corejant ab aplaudiments ridícols la oració d'un Rey poderós....

CARLES DE FORTUNY.

EXCURSIONS PATOLOGIQUES

PLAGA A SARDANYOLA CAMPANYA DEL SERVEY AGRONOMIC

D'agradable y falaguera memoria haurà estat pera els alumnes de la Escola Provincial d'Agricultura la instructiva excursió que tingué lloch a Sardanyola y sos entorns, ab motiu de visitar els fruyterars de la esmentada localitat, infestats per una terrible malura que, constituhint plaga, causa destrosses importants a les pomes, cirers y pruners.

Dita malaltia es ocasionada per un insecte filofach masticador anomenat «*Hiponomenta malinellus*,» que's nodreix de les fulles dels principals fruyters, texint en llurs branques unes bosses pera son allotjament. L'insecte perfecte es lepidòpter de petit tamany; apareix en els mesos de Juliol y Agost.

S'ensajà una fórmula insecticida que donà magnífichs resultats, puix als pochos minuts restaven mortes totes les orugues.

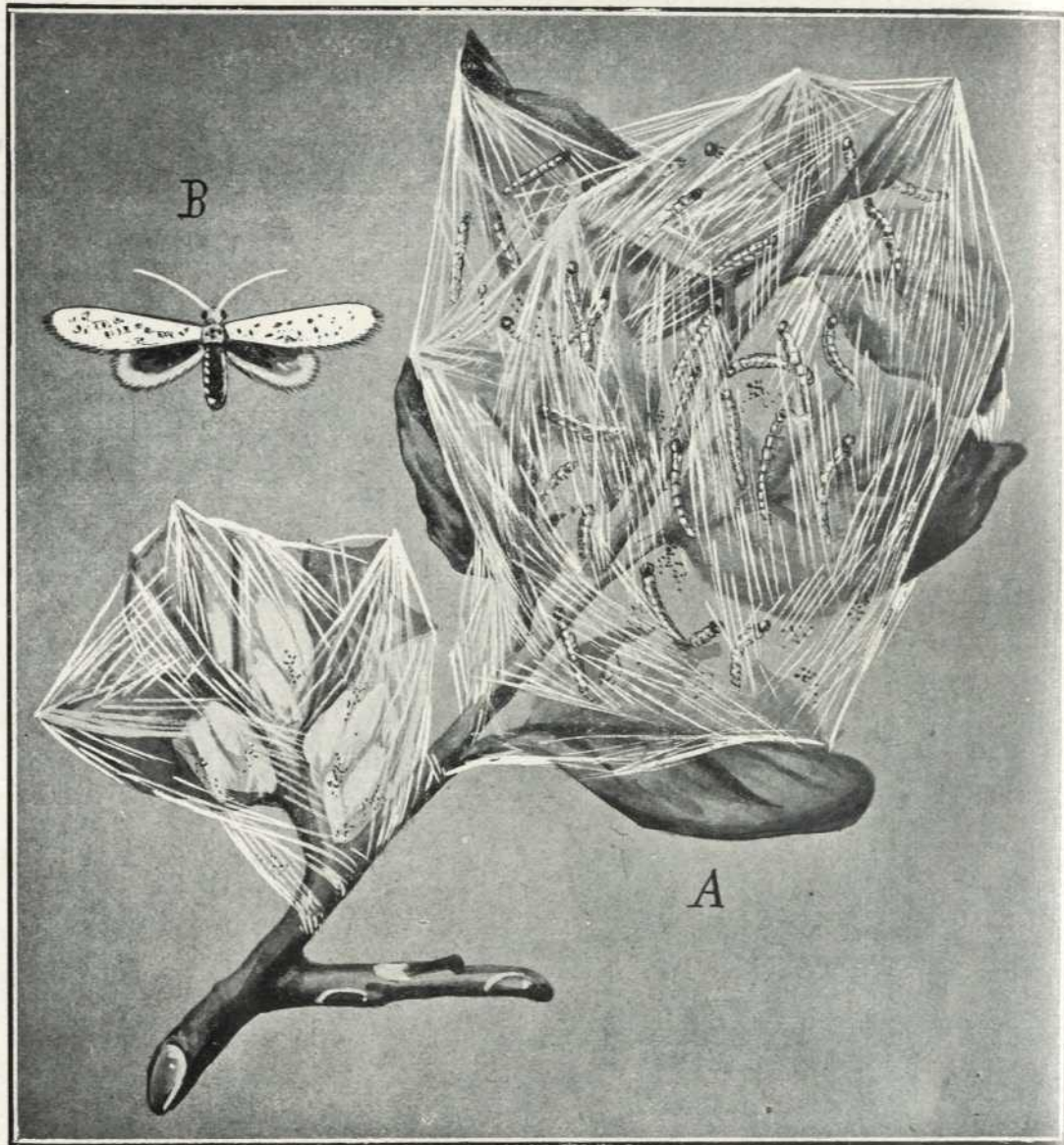
Ha comensat ja la campanya de plagues que cada any empen el Servey Agronòmic, el qual baix la direcció d'enginyers competents y personal tècnich auxiliar, té la missió de combatre les invasions que's presentin.

S'han realisat oficialment treballs pera

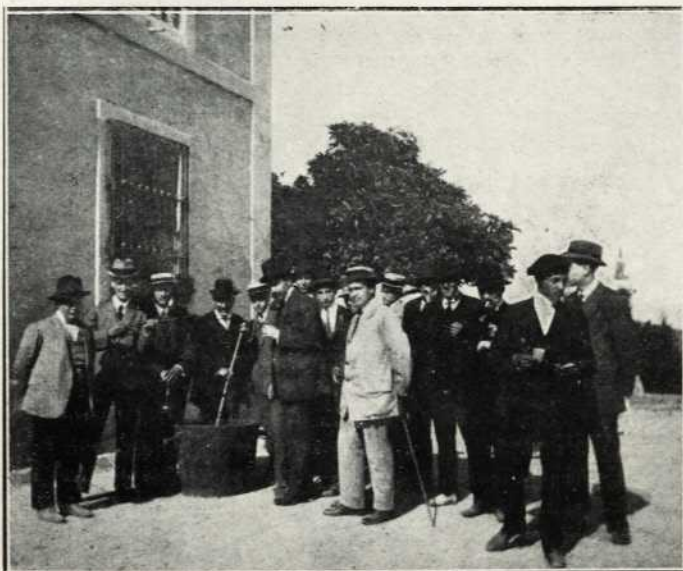
la exterminació de les malalties vegetals qu'han aparegut enguany, com son: la «*Altica amphelòfaga*,» la esmentada «*Hiponomenta*,» el «*Phleotribus oleciæ*,» et-

cetèra, havent conseguit fer desaparèixer, mercès als enèrgichs tractaments y batudes serioses, les distintes malalties de les comarques infestades.

N. ZARAGOZA BOTET.

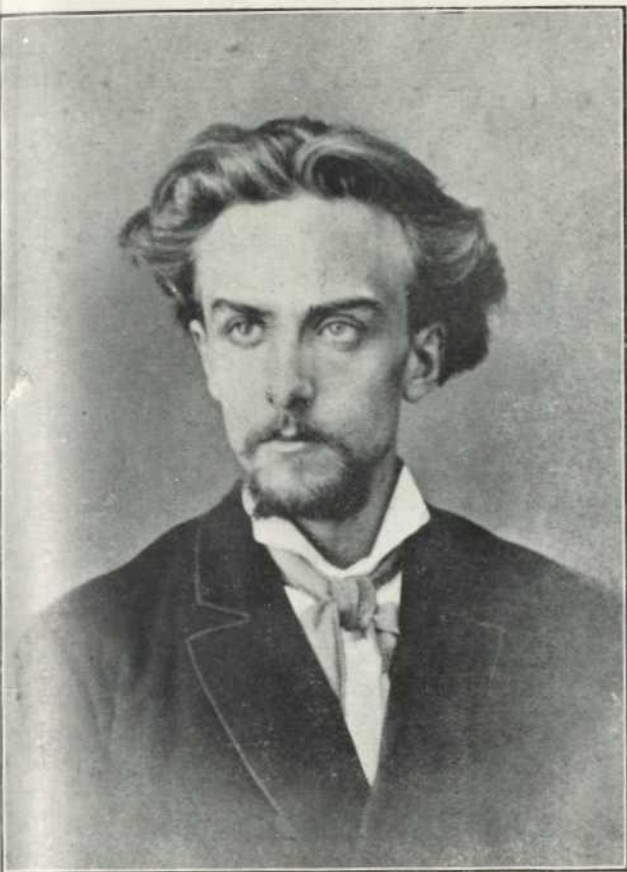
«HIPONOMENTA MALINELLUS» — A ORUGUES. B PAPALLONA

EL PROFESSOR DONANT EXPLICACIONS

FENT PRÀCTICA DEVANT DELS ALUMNES

ISIDRO REVENTÓS Y AMIGUET
† LO DIA 3 D'AQUEST MES

Fa quatre dies, com qui diu, enterrarem en Thomàs.
Ara, ens dexa igualment en Reventós.

Dos amichs, dos companys de tota la vida, que dexen en nostre cor un buyt que ja no s'omple.

Pobre Reventós! el veig allà, en els anys de nostra juvenesa, quan compartíem els primers entusiasmes y les primeres fal·leres de *La Jove Catalunya*; era un catalanista actiu, dels que posaven sempre's seus diners y'l seu esforç al servey dels nostres ideals. Articles, discursos, treballs d'organització en periòdichs ò Societats... demanèu. Y tot ab aquella santa exaltació, qu'avuy promouria una mitja-rialla de més de quatre.

Anavem, junts, per tot; erem, junts, de tot; vivíem de les matexes il·lusions y dels matexos anhels; no obstant, hi havia una cosa d'en Reventós que no sabia jo, ni ningú, que la duya amagada de tothom: feya versos! No puch dir la meua sorpresa quan, després del veredict de Jochs Florals del 73, m'agafà a soles y'm feu saber que hi tenia dues poesies premiades... Passejant arribarem al solar de la Ronda qu'havia de ser institut, y allí asseguts sobre munts de pedres, m'anà recitant versos y més versos que'm dexaren meravellat. — Però, ¿per què no m'ho havies dit may? — li feya jo en tò de reny. — Per que no volia sortir en públich sense una sanció imparcial — Allavors la tenia, y desd'allavors no tingué empaig en ser el poeta.

Durant uns quants anys, en certaments, en festes y en revistes no hi faltà'l nom d'en Reventós al costat dels de tots els companys de catalanisme. Després, coses de la vida! el poeta emmudí, y no hi hagué instancies d'amistat ni estímuls de glòria que'l tornessin al camí abandonat. No pensà més en sos versos, que quedaren escampats per certaments y periòdichs, sense arribar a colleccionarlos, com tants altres d'estimats poetes d'aquella dècada dels setantes.

Nosaltres, per agraïment, per vella amistat, volem fer conèixer als d'ara aquell poeta Reventós de la nostra juvenesa, al que representa'l gravat d'aquesta plana, reproduït d'una fotografia d'aquella època feta per un altre company mort, en Mariezcurrena.

Ja que nó tota la seva obra, donarem en els números vinents son poemet íntim *Flors y Plors* en plechs apart per poderse enquadrar. Serà son llibre pòstum. Y serà, per nostra part, la corona que posarem devots demunt sa tomba.

F. MATHEU.

AMOR

*Lo món desperta; sonrient apunta
l'aua gentil en l'horisó llunyà;
un altre cor en lo concert s'ajunta
que per demunt dels segles durarà.*

*Lliurat me sent de terrenals cadenes;
ja puch volar en amorós anhel
de l'esperansa en les regions serenes
hont se respiren los perfums del cel.*

*Trobi la verge d'esperit ben tendre,
l'arca anyorada dels ensomnis meus;
no sé mon còs quina actitud va pendre,
més l'esperit s'agenollà a sos peus.*

*Amor! bellesa del Eden sortida
per fer del món un vergeret en flor,
echo en la nostra de la eterna vida,
jo sent ta saba que'm reviva'l cor.*

*Jo't sent y't cant com a regina y mare
en vida nova d'immortal encís,
un'altra volta floriràn encara
los plahers primerenchs del paradís.*

*Vina, amoreta de la vida meua,
guàyta la llum que resplandeix l'orient,
devant del sol, de fer ma vida teua
te'n faig enamorat lo sacrament.*

*Guàyta la via hont trescarèm, qu'es ampla!
l'ayre de vida ja'ns oreja'l front,
canta l'auella, l'horisó s'axampla,
y'ls cels s'inclinen per besar lo món.*

*Serans la terra en la vital estada
del gran ensomni'l bressolet gentil;
de sa bellesa pera tants guardada
nos farà ofrena en prolongat abril.*

*Ja entench los hymnes que la vida entona,
ja sé'l que's diuen los coloms volant,
y plor la quexa sense fi de l'ona,
solitaria montanya viandant.*

*Sé'l perque llisca per l'arbreda ombrosa
lo tendre oratge com més bull lo sol,
perque a les nits veient la lluna hermosa
sos ensomnis refila'l rossinyol.*

*La font coneix de la vital delicia,
tinch sa canella de ma boca aprop,
veig en mos somnis, divinal primicia,
l'escala lluminosa de Jacob.*

*Vina joh verge d'amor! vina a mos brassos,
vina y no fasses que t'anyore may;
com més estrets pugam tenir los llassos
més gran veurèm l'immensurable espay.*

*Tu en mes espatlles posaràs la testa,
jo jugaré ab ta cabellera d'or,
y a cau d'orella't cantaré la gesta,
l'eterna gesta de la vida amor.*

*Quan los meus llabis tocaràn ta boca
ton esperit no temerà cap mal;
l'amor es l'arbre de nuosa soca
que ombreja de ma llar l'ample portal.*

*Dintre ma casa de rampant teulada
tu seràs meua y me tindràs cautiú;
de sàlzers joves tota està voltada,
tot es allí hermosura, tot somriu.*

*No'ns torbaràn les ànimes bessones
d'una vida de glories los encants,
y'ns seràn ceptres y reyalis coronas
trencadisses joguines per infants.*

*Vina, amor meua, ja; guàyta l'aubada
del sol qu'un jorn aponentat veuràs;
quan en lo món serà sa llum finada,
lo cel nos serà a un pas.*

LA JOVE CATALUNYA

I

*Gran cridoria n'es vinguda
d'allà d'hont se pon lo sol;
per l'endret de nostra terra
diu que han vist una claror;
per tot guaytes n'han posades,
hi ha donat parer tothom,
y mirantse y admirantse
creix lo foch y creix la por.
Diuen que han ohit gatxares,
cantarelles y avalots,
y un que té l'orella fina
diu que dringuen ferro y tot:
hi hà qui té ganes de riure,
hi hà qui està plè de tristor,
hi hà qui diu qu'es flamarada,
hi hà qui diu qu'es un foch gros.
Sia en flama, sia en brasa,
lo que hi hà de cert es foch.*

II

*Ab les noves que han vingudes
se sab que ha passat la por;
tot va se' una flamarada,
un foch foll que feu po' als noys.
Certament lo qu'ells n'esmenten
de la terra ha de du'axò;
com un fossar la dexaren,
que ho creguen axís no es molt:
aquells cantars les absoltes
deurien ser per recort;
qui sab si'ls sorolls que ohiren
eren les bregues dels morts!
Aquí's fa'l mateix que's feya,
hi hagi ò nó aquella claror:
com que's fa a llum del dia,
de dia no hi hà fochs folls.
Sia en flama, sia en brasa,
lo que hi hà de cert es foch.*

III

*Tan mateix l'heu ben errada
si era foch ò no era foch;
ah! l' foch era de flames,
avuy hi hà brases per tot;
en cada pit ne bull una,
y cada una escalfa un cor,
fins al endret de la testa
se'ns en puja l'escalfor.
Ja podeu dir a les fargues
que comensen los grillons;
les d'aquí no tenen tasca,
van endoy-na nit y jorn;
serà lluyta sense treves,
per guanyarho ho pèdreho tot.
Es revenja de centuries.
Mare de Deu, demà fos!*

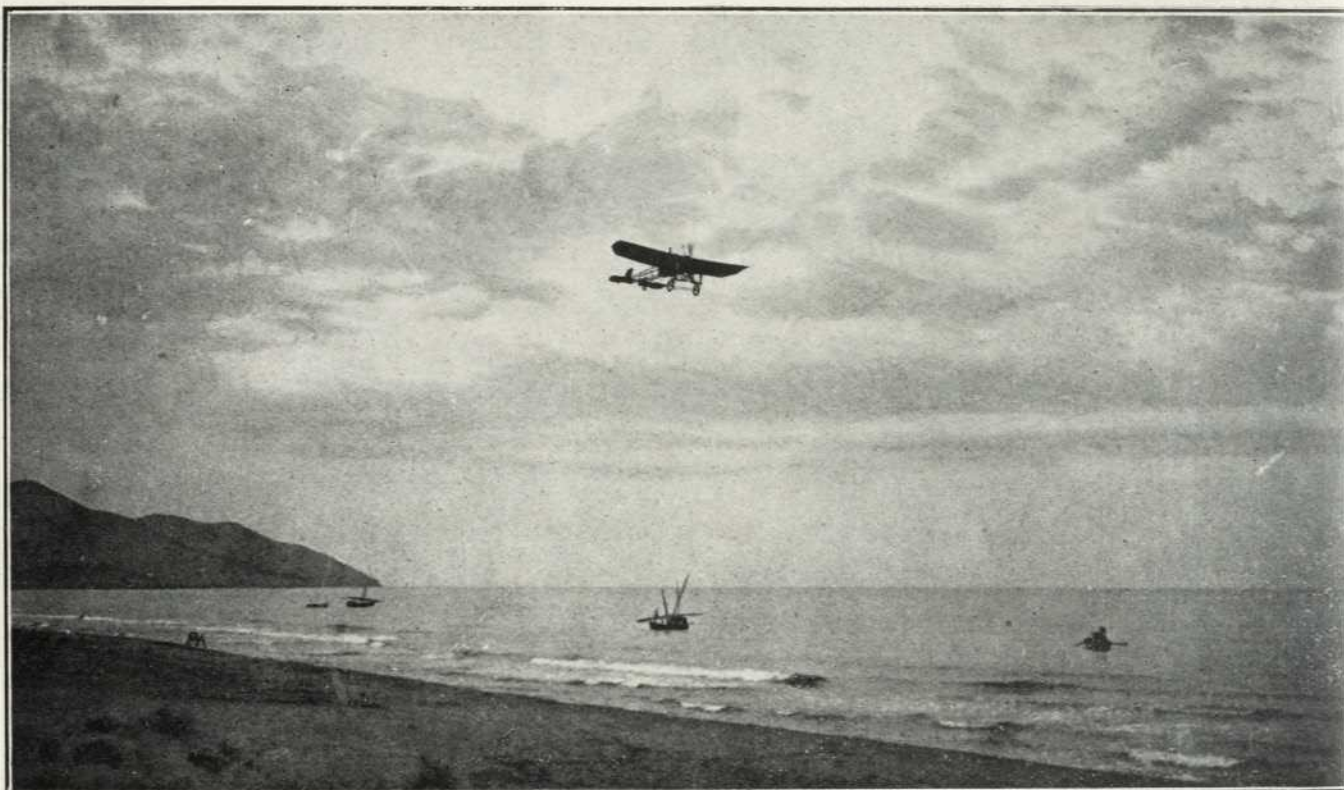
*Si'l foch es de brasa ò flama,
posèuhi les mans, sayons!*

I. REVENTÓS.

EL RAID SITGES-TARRAGONA

ASPECTE DEL CAMP D'AVIACIÓ ABANS D'EMPENDRE'L RAID SITGES-TARRAGONA

L'AVIADOR MAUVAIS MANIOBRANT DEVANT DE SITGES. — (Ballell f.)

EL PASTOR Y LA PRINCESA

RONDALLA

(A la nena Maria d'Abadal y de Fonsdeviela)

(Acabament)

— Que tot axò ho anassem a consultar a Frà Medí, l'Ermità de la montanya.

— ¿Quí es Frà Medí?

— Es un ermità vell, d'una barba llarga y blanca, que viu allà dalt fent penitència.

— ¿Es un sant?

— Sant y sabí. Tot ho sab y tot ho endevina. Quan les mares tenen un fill maltís, li pugen y ell els dona remey; quan el bestiar, les cabres ò les ovelles, estan tristes y no pasturen, les hi pugem a collibè y ell nos dona la recepta per guarir-les; quan la gent passa una angunia ò

una pena, ell se fa capàs de quina pena es, y dona'l conhort y torna al cor la pan y la calma...

— ¿Y no es ni príncep ni rey aqueix home?

— Diuen que sí, que per temps ho havia estat; però que, pera servir millor a Deu y als homes, dexà la corona al seu fill, se feu passar per mort, y se'n vingué aquí, qu'es lluny, lluny del seu reyalme, a fer penitència y a exercir la caritat ab el prohisme.

— Sí, sí, hi anirèm! ¿Però quan?

— Ara mateix, pera estar de retorn al vespre.

— Però ¿quí guardarà les cabres?

— No tingas por: no's mouràn y m'esperaràn.

— ¿Però ahont vaig jo, axis descalsa? ¿Si ab xinell-letes m'he encallada, què farà a peu nu, pobreta de mi?

— T'hi pujaré jo a collibè, com una cabreta. —

La Princesa, tota riolera, digué:

— Sí, sí; desseguida. —

Y ja'ls tens, Mariona, camí de l'Ermità, ell saltant més que caminant com si portés una ploma y ella tota alegre y amorosa, fentli pessigolles al clatell y a les orelles ab els seus ditets d'ivori.

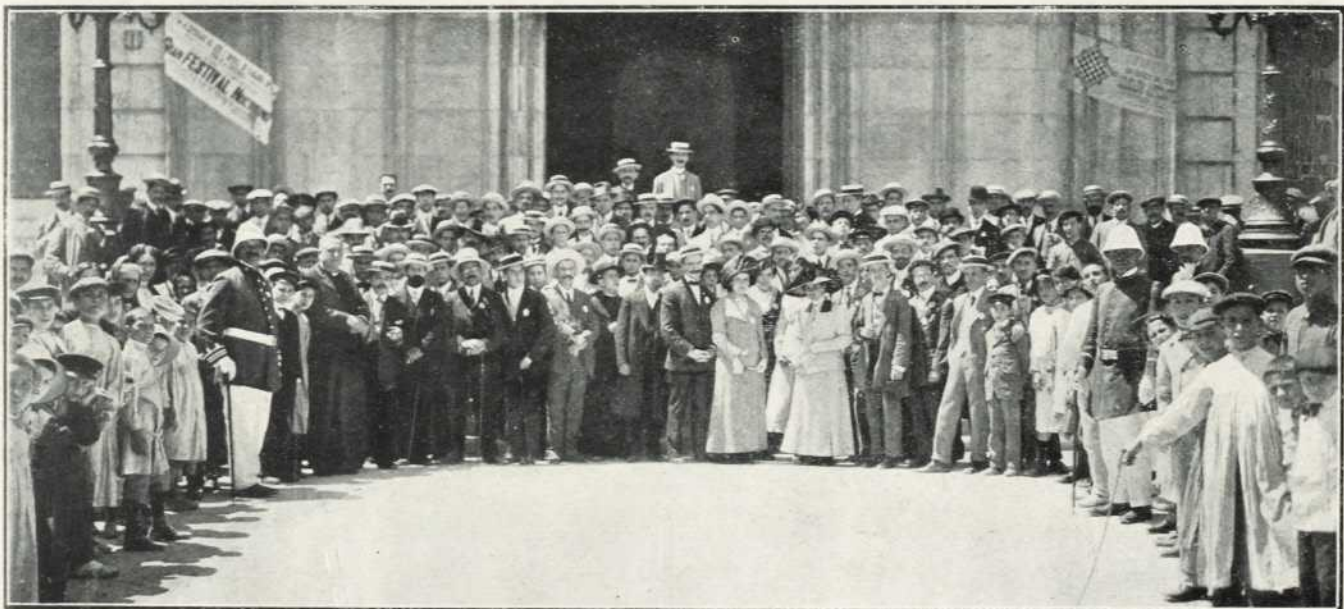
Frà Medí era dintre de l'Ermità resant Matines, quan sentí afòra la veu del Pastoret que'l cridava. Posà senyal a la llissó y sortí a veure per què'l demanaven.

Y tan parat se quedà ell de veure aquella donzella rossa com un fil d'or, d'aspecte tan senyorívol, ab faldilló de brocat y peu nu, a collibè del Pastor, que no l'havia descavalcada encara, com ella de trobarse devant d'aquell home venerable,

FESTES A TARRAGONA

INAUGURACIÓ OFICIAL DEL MONUMENT ALS MARTRES DE LA PATRIA, NO ACABAT ENCARA

GRUPU D'ESPERANTISTES QUE ASSISTIREN AL CONGRÉS, A LA SORTIDA D'UNA DE LES SESSIONS. — (Ballvé f.)

ab aquella barbassa blanca que li arribava al cordó de nusos que cenyia sa túnica groüllera, que li hauria fet por y basarda sense'l dols mirar d'aquells ulls enfonsats que miraven talment del altre món y semblaven prometre la benaventuransa eterna.

— ¿Quí es aquesta noya? — preguntà al Pastoret.

— La Princesa Blanca, — respongué ell, descavalcantla.

Ella s'agenollà y besà la mà de Frà Medí, tota plena d'arrugues. Aquest, sens més averiguacions, feu al Pastoret aquesta altra pregunta:

— ¿Y vens per tu ò per ella a trencar-me les oracions?

— Per ella y per mi.

— ¿Y quína extranya relació hi pot haver entre tu y ella? —

La Princesa anava a contestar pel Pastor, que semblava no entendre la nova pregunta, però, al aixecar els ulls vegé'ls del Ermità mirantla fit a fit y se li trabà la llengueta. Frà Medí, comprenentho, suavisà la veu tant com pogué y repetí la pregunta dirigintse a ella.

— ¿Què hi hà entre tu, Princesa reyal, y aquest pastoret de cabres? —

Ella sentí deslligàrseli aleshores la llengua y li explicà al Ermità, ab sa veueta de calandria, tota la historia de ses relacions ab el Pastoret y la calaverada d'aquell dia, comptant per menut l'incident del ayguamoix que l'obligava a anar descalsa. Com aviat la voldrien casar y ella

no estimava més que'l Pastoret y no pendria altre marit qu'ell, venien a saber què era millor, si qu'ell fos príncep ò qu'ella se fes pastora.

— Tan de mal fer serà l'una cosa com l'altra, — digué Frà Medí, en els llabis del qual havia apuntat diverses vegades, durant la narració de la Princesa, un somris indefinible.

— ¿Sabs tu, Princeseta, què cosa es esser pastora?

— Sí, Pare.

— Y tu, Pastor, ¿ja sabs què cosa es esser príncep, y rey després, quan hora sia?

— Nó, Pare.

— Veyàm, tu, Princeseta: ¿has sabut caminar fins aquí dalt, sense les xinell-letes,

TARRAGONA COMMEMORANT FETS HISTORICS

EL PÚBLIC A LA PLASSA DELS INFANTS DESPÉS DE INAUGURADA LA LÀPIDA DEDICADA ALS ARTILLERS MORTS EN EL SITI DE 1811

DESCOBRIMENT DE LA PLACA COMMEMORATORIA DEL HEROISME DELS REGIMENTS D'ALMANSA Y DE LUCHANA EN 1811. — (Ballvé f.)

a peu nu com vas, sens senyals d'esgar-rinxades?

— Nó, Pare.

— ¿Ja sabs com se fa pera cridar les ovelles ò les cabres, per durles a la bona pastura, pera ferles anar a joch quan l'hora arriba?

— Nó, Pare.

— Donchs, t'has enganyat: no ets bona per pastora.

— Y tu, Pastor, ¿ja sabs quins ormeigs s'han menester per anar a la guerra, com

s'han de brandar la llansa y l'espasa per atuhir l'enemich, com t'has de portar per salvar de ses escomeses la propia vida?

— Nó, Pare: no sé rès d'aquexes coses.

— El príncep es guerrer ans de tot. No ets bo per príncep. —

La Princeseta digué aleshores:

— Però sab brandar la fona y fer caure l'aucell al vol, y l'esperver mateix si s'escau de passar ab volada sinistra.

— Axò es de pastor y nó de guerrer, Princesa.

— Així matà Davit al gegant Goliath y no hagué menester més pera governar, com a rey, el seu poble.

— Davit era escullit de Deu, Princesa Blanca. —

La qual no gosà replicar ni acabar de dir lo que se li acudia.

Frà Medí seguí preguntant:

— ¿Y ja sabs, Pastor, de dictar lleys y de ferles cumplir d'aquella manera que fan els bons reys que no n'hi hagi poch ni massa?

— Nò, Pare.

— Donchs, no ets bo per rey. —

La Princesa comensà a senglotar, dient entre'ls senglots:

— ¡Pare, jo l'estimo! —

El Pastoret se posà igualment somicós y exclamà:

— ¡Jo també l'estimo, Pare! —

Frà Medí somrigué novament ab aquell somris indefinible.

— Y, per que us estimau, us voleu casar, quan el senyor Rey y la senyora Regina toquin a noces: ¿no es axò?

— Si, Pare.

— ¿Y per què us voleu casar, fills meus, si us plau qu'ho sàpiga? —

La Princesa s'afanyà a respondre:

— Per esser felissos, Pare.

— ¡Ah! ¿per esser felissos? —

El Pastor afegí:

— Per esser felissos.

— ¡Pobres fills meus! La felicitat, si may se troba en aquest món, dura sols un instant y quasi may se renova. Vosaltres l'heu assaborit ja aquest instant de felicitat y sou massa ambiciosos de voler allargarlo.

— ¿Quan l'hem tingut, Pare?

— L'heu tingut aquesta tarde. Vostre solitari encontre del bosc, vostra pujada fins aquí: veusaquí l'instant de felicitat de la vostra vida...

— ¿Que no tornarà may més?

— May més, sobre tot si us entossudiuen buscarho. —

La Princesa y'l Pastor ploraven a llàgrima viva.

— Tórna la pujar a collibè y dúsla desseguida al castell reyal, hont se deuen desesperar cercantla; demàna pel senyor Rey, agenóllat a sos peus, dígues quí ets, còm l'has trobada, lo qu'has fet després...

— ¿Fins la pujada aquí dalt?

— Fins axò: no't callis res ni per intenció ni per vergonya.

— ¿Y després?

— Després tórna a pasturar les teves cabres, y tu, filla meva, a plorar ta malifeta d'aquesta tarde. Y, si has d'esser pastora, Nostre Senyor ja te'n obrirà'l camí; y si ell ha d'esser príncep y rey, ja's servirà Deu abans de la seva fona per atuhir els enemichs del reyalme. Jo, si aleshores som viu, ja vindré a fervos acatament y a tornarvos dir qu'allò no serà precisament la felicitat, que may arriba a durar tot un dia. —

* * *

No li calgué al Pastoret portar novament a collibè la Princesa Blanca. En aquell moment arribaven a l'Ermítals escuders reyal ab la portantina hont venia dona Mafalda y un estol de soldats armats de ferrenyes y revingudes llances. La cambrera, que, desesperada y temerosa del enuig reyal, feya hores que cercava d'assí y d'allà sens topar la Princesa perduda ni altra cosa que'ls llotosos tapins y les mitgetes destenyides que tenia per mala troballa, esclatà en dicteris contra'ls dos ignoscents enamorats, mentres els soldats agafaven el Pastor y'l lligaven ab cadenes.

Frà Medí calmà l'enuig de tots, feu deslligar al Pastor y digué als soldats que aquest ja sabia què li calia fer y voluntariament aniria a ferho. La Princesa besà per darrer colp l'arrugada mà del penitent y se'n despedí resignada. Després pujà a la portantina asseyentse al costat de dona Mafalda, seguintla'ls soldats que duyen entremitx el Pastoret, qui anava recordant la llissó de Frà Medí pera fer davant del senyor Rey el paper que li calia.

La Princesa demanà qu'anàs al costat y nó darrera de la portantina y de tant en tant obría les cortinetes y'l mirava tot dolsament per alleugerirli l'angunia. Sols que cada vegada qu'ho feya dona Mafalda li plantava un pessich que feya butllofa.

LÀPIDA INAUGURADA A TARRAGONA. PLANXA DE COURE REPUJAT, PER P. CORBERÓ

LA VERGE DEL CLAUSTRE DE LA CATEDRAL DE TARRAGONA
Restaurada per Antoni Oliva y ab les corones fetes per la casa de la Viuda
y Fills de Francisco Cabot, ab pedreria procedent de donatius

* * *

El Pastoret recordà tan be la lliçó de Frà Medí, que'l Rey el perdonà y'l feu pastor de les cabres reials, de les matexes qu'omplien els gerros de llet que servien per la Princesa. Y vetaquí qu'un dia, quan ja arribava l'hora de fer crides reials cercant el príncep que s'havia de casar ab la Princesa, els enemichs del reyalme passaren les fronteres, y'l Rey, ja vellet, armat de punta en blanch, hagué de sortir a ferlos cara. Y hi fou tan poch sortós que l'obligaren a fugir ab el seu estol, arribant els enemichs fins al peu del mateix castell reyal, hont el Rey s'hauria hagut de tancar y potser de rendir, si un colp de fona del Pastoret, tan certer com el de Davit, no hagués tocat de la testa al capitost, foradantli capell y visera, obrintli una font de sanch que feya feresa, fentlo caure desplombat y ab gran estrèpit del corcer que montava, y axò en tan crítich moment que tots els enemichs arrancaren a fugir a la desbandada. Els soldats del Rey tot seguit se revingueren y'ls encalsaren fins més enllà de les fron-

teres, quedantne poch de vius y encara esgalabrats y escamnats pera no tornarhi.

Y vetaquí, Mariona, qu'aleshores el Pastoret fou portat en triomf com el salvador del Rey y del reyalme, y Sa Augusta Magestat, el pare de la Princesa Blanca, recordant allò de que val més un boig conegut qu'un sabi per conèixer, y qu'es millor un té que dos te daré, consultada la senyora Regina, posaren un y altra sota'l coxí tots els llurs reials escrúpols, y, quan vingué l'hora de casar la Princeseta, suprimiren les acostumades crides, armaren cavaller al Pastoret, perdonantli fins la llarga bacayna que hi feu petar la nit mateixa de vetllar les armes, y li donaren al peu del altar la suavíssima mà de l'estimada filla, que no cal dir si'n quedà contenta y xiroya.

Y més tart el Rey y la Reyna aclucaren l'ull y'l Pastoret y la Princesa cenyiren la reyal corona y regnaren sobre'ls súbdits llurs, no més be ni més malament que ho feyen els sobirans d'aquells temps, adhuch portantlos poca ò molta ventatja,

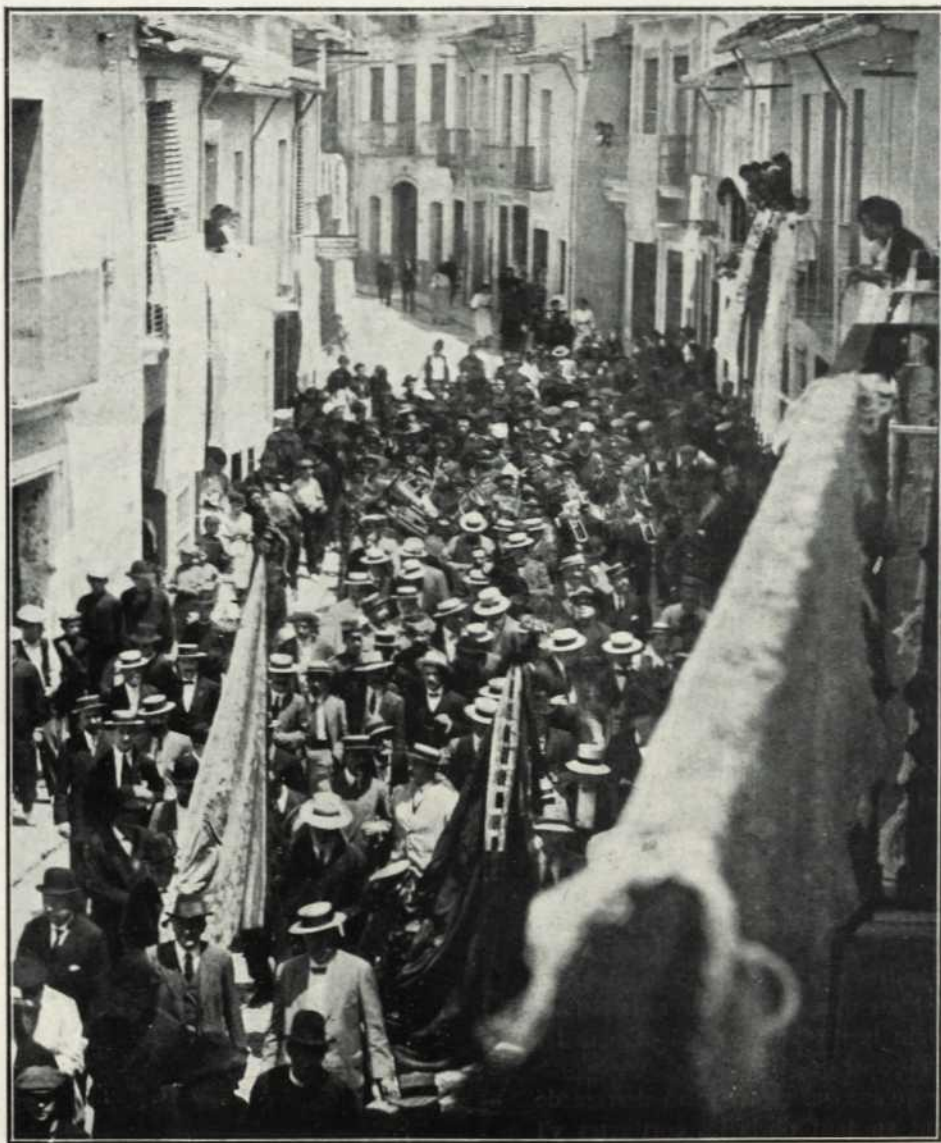
si no menten les histories. Sobre tot la Reyna Blanca ho feya ab tan bon cor, que fins sapigué resistir el mal pensament de foragitar de la Cort y del reyalme a la cambrera dona Mafalda en càstich y venjansa dels caragolats pessichs que li donà aquella tarde famosa.

Visqueren llarchs anys els reials esposos, passant tan be com pogueren els mals-de-cap, penes y angúnies d'aquest món que tu ja sabs qu'es una vall de llàgrimes. Y axis aprenqueren tots dos quanta rahó tenia Frà Medí quan els deya que la felicitat del món era cosa de un instant y que may més l'havien sentida com aquella tarde, quan el Pastoret treya del llot a la Princeseta y quan la duya a col·libè pujant la costa de l'Ermita mentres ella amorosament li feya pessigolles ab sos ditets fins d'ivori al clatell y les orelles. Però res ne pogueren dir al Ermità, que ja era mort quan tan grans coses esdevingueren. Al cel el tropiguem tots quan hora sia.

LLUÍS B. NADAL.

LO RAT-PENAT A BURRIANA

UN Rat-Penat gloriós que feu son niu a l'ombra del Micalet, ha fet un vol de València a Burriana. Los fills de «la morta viva», la Societat d'aymadors de les glories valencianes, missatgers que van de poble en poble, de vila en vila, cantant les glories dels temps passats y la resurrecció de les petites patries, anaren lo diumenge, dia 2 de Juliol, a Burriana cumplint sa noble tasca a dedicar una làpida de marbre y bronze al esclatit fill de dita ciutat en Rafel Martí de Vicià, qui nasqué en 1502 y dedicà sa llarga vida a les lletres. Notabilíssim historiador, fou autor de la «Crònica de la ínclita y coronada ciutat de València y son regne.» La família Vicià fou oriunda de Vich, d'ahont potser prengué l'ape-

LA COMISSIÓ DEL RAT-PENAT Y L'AJUNTAMENT PRESIDINT LA MANIFESTACIÓ

llido, segons Llorente. Establerts en Burriana per lo rey en Jaume Primer lo Conqueridor, foren los Viciàns cavallers que's distingiren per son valer en les armes y en les lletres. En Rafel estudià en València y fou Notari. Vicià morí a fins del any 1551 ò principis del 1552.

Al sol anunci donchs, d'aquesta visita, lo poble cult y agraht se comogué plè de goig y's disposà a rebre als ilustres valencians com mereixen. L'Ajuntament prengué acort d'audir a rèbrels ab bandera y música y obsequiar ab clàssica paella als expedicionaris. També va convidar al poble ab unes patriòtiques fulles escrites en valencià.

A esperar al «Rat-Penat» acudiren totes les Autoritats, Corporacions, Sindicats, Casinos, Societats, etc., ab sos

LA MANIFESTACIÓ PELS CARRERS DE LA CIUTAT

DESCOBRIMENT DE LA LÀPIDA A VICIANA

estandarts ò penons y bandes de música.

Al arribar lo tren, la bandera del Rat-Penat, copia fidel de la gloriosa senyera del Rey en Jaume lo Conqueridor, fou obgete d'una gran ovació. Se descubrí respectuosament el públich, romperen les músiques, doblaren al vol les campanes de la ciutat, un fort picament de mans atronà l'espai y un entusiàstich vitor al Rat-Penat, a Valencia y a Burriana fou contestat per mils d'ànimes que omplien la estació, passeig pròxim y avinguda de Castelar. Lo moment fou emocionant, indescriptible.

Lo poble, endiumenjat ab domassos, va rebre ab vitors y mostres d'entusiasme als expedicionaris. Desde'ls balcons, replets de dones encantadores com a bones burrianines, llensaven grapats de flors al seu pàs fins al palau del Ajuntament.

L'ample saló de sessions resultà insuficient.

Ocupà la presència l'Alcalde en Joseph Maria Sabater, que tenia a sa dreta al vice-president del Rat-Penat en Lluís Cebrian y al representat de l'IL·LUSTRACIÓ CATALANA, autor d'aquestes ratlles, y a sa esquerra al Jutge Municipal de la ciutat y demés Autoritats militar y eclesiàstica. Barrejats entre'ls regidors prengueren assiento'ls Viscònsuls, quefes militars, directors de

Aduanes, etz. y los socis components de la comissió de Rat-Penatistes.

Oberta la sessió, se concedí la paraula al que presidia la Comissió dels Rat-Penatistes en Lluís Cebrian, qui comensà fent les degudes presentacions y excuses de modestia pera justificar lo seu discurs. Se condolgué de que acabaven de perdre moments ans, una gloria valenciana, lo gran mestre del Gay Saber, lo patriarca de les lletres valencianes, en Teodor Llorente. Esta circumstancia feya vinguera la bandera del Rat-Penat a Burriana en compliment d'una formal promesa, però endolada ab crespons negres, y que lo president de la Societat senyor Dualde s'haguera quedat a Valencia pera formar en l'enterro del mestre.

Ab rara competència passà a fer la necrologia detallada de Viciàna, gloria bur-

rianina, detenintse en madura crítica de ses obres y estudiant a Viciàna baix lo punt de vista de historiador y de llenguistich, disertant també sobre les fonts d'estudi d'aquella època y altres curiosos extrems. Terminà sa llarga y profitosa peroració recomanant l'amor al estudi de les nostres glories regionals pera inspirarse en les grandeses de nostra historia, suplicant al Ajuntament prenga l'acort de restablir l'autèntica senyera de Burriana y l'escut de sa vila-real (com la feu en Jaume Primer donantli vot en Corts.) Seguidament feu entrega oficial de la làpida que dedica lo Rat-Penat al historiador Viciàna.

Un fort picament de mans premià lo profon discurs del senyor Cebrian Mezquita.

Seguidament, com a soci corresponent del Rat-Penat a Burriana, l'infracrit recità una poesia de salutació y benvinguda als expedicionaris.

En Joan Rodríguez Condesa donà lectura a un folleto publicat per ell en Valencia pera este acte exclusivament, titulat: «Rafel Martí de Viciàna», preciosa biografia del festejat, qual conciensuda tasca fou molt aplaudida. Lo regidor senyor Cantos Olleta llixqué un sonet sobre'l mateix tema.

LA PLACA COLOCADA A LA FATXADA DE CASA LA CIUTAT DE BURRIANA

En Mariano Moreno, del Rat-Penat, una salutació dels valencians als de Burriana, que també fou molt celebrada.

En Jesús Gil Calpe donà a conèixer un treball en prosa sobre glotologia y comparació de llengües en temps de Viciàna, meritíssima feyna que denota gran competència.

Llegiren també inspirats versos los poetes en Vicens Sarthou, en Jaume Cebrian Mezquita y Leopoldo Trènor. L'advocat burrianí en Manuel Peris Ilixqué un discurs fent parangó en la historia patria del constant agermanament de Valencia y Burriana, qu'agradà molt a la concurrència.

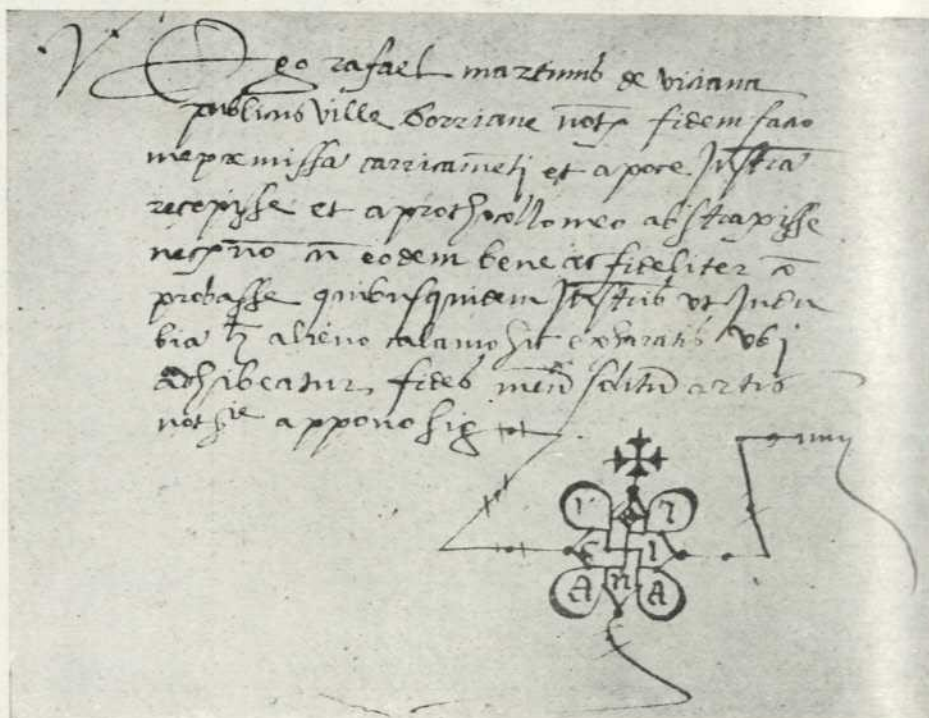
Lo director del col·legi Viciàna d'esta ciutat, que galantment fou invitat a les festes, ens sorprengué demanant la paraula pera llegir ab gracia encantadora un treball que fou molt celebrat.

Lo vat de la localitat, lo jove cantor de Burriana, recità ab tota l'ànima uns versos que foren interromputs constantment per los aplausos y qu'al acabar provocaren una ovació interminable y entusiasta.

Terminà tan memorable sessió ab la lectura que'l mestre rat-penatista senyor García Collado donà del testament en vers del malograt Teodor Llorente, que ens feu apuntar llàgrimes a molts.

L'Alcalde, en un discurs breu però sentit, donà les gracies en correcte valencià al Rat-Penat per la làpida y homenatge, al poble per la nota de cultura qu'estava donant y terminà ab aquesta frase que fou molt aplaudida: «Lo Rat-Penat grava huy en marbres lo nom d'un il·lustre fill de Burriana. Los fills de Burriana graven huy en sos cors lo nom del Rat-Penat.»

Finida la sessió y al vol de campanes y

UN AUTÒGRAF DE VICIANA

acorts de les músiques, s'organisà una processó cívica ò manifestació que, presidida per l'Ajuntament, recorregué les principals places y carrers de Burriana.

En l'ampla plassa de la Constitució, totalment invadida de públich y entre frenètics aplausos del poble, l'Alcalde descobrí la cortina de seda que cobria la làpida dedicada a Viciàna.

Descoberta la làpida's feu lo silenci més respectuós y lo rat-penatista en Carles Sarthou Francesch dirigí al poble, desde la tribuna, un entusiàstich discurs.

Terminats los actes oficials, la Comissió organitzadora, Autoritats locals, invi-

tats, literats y los excursionistes valencians, se trasladaren al poètic jardí que junt a la històrica torre de la Ordre militar de Calatrava posseheix en les afores del poblat en Joseph Maria Sales, ex-alcalde de Valencia, y lo confiter burrianí M. Alaman serví una succulenta paella.

Durant lo dinar regnà la més cordial germanor y en Vicens Forner repartí un follet qu'ha publicat sobre la casa payral de Martí Viciàna.

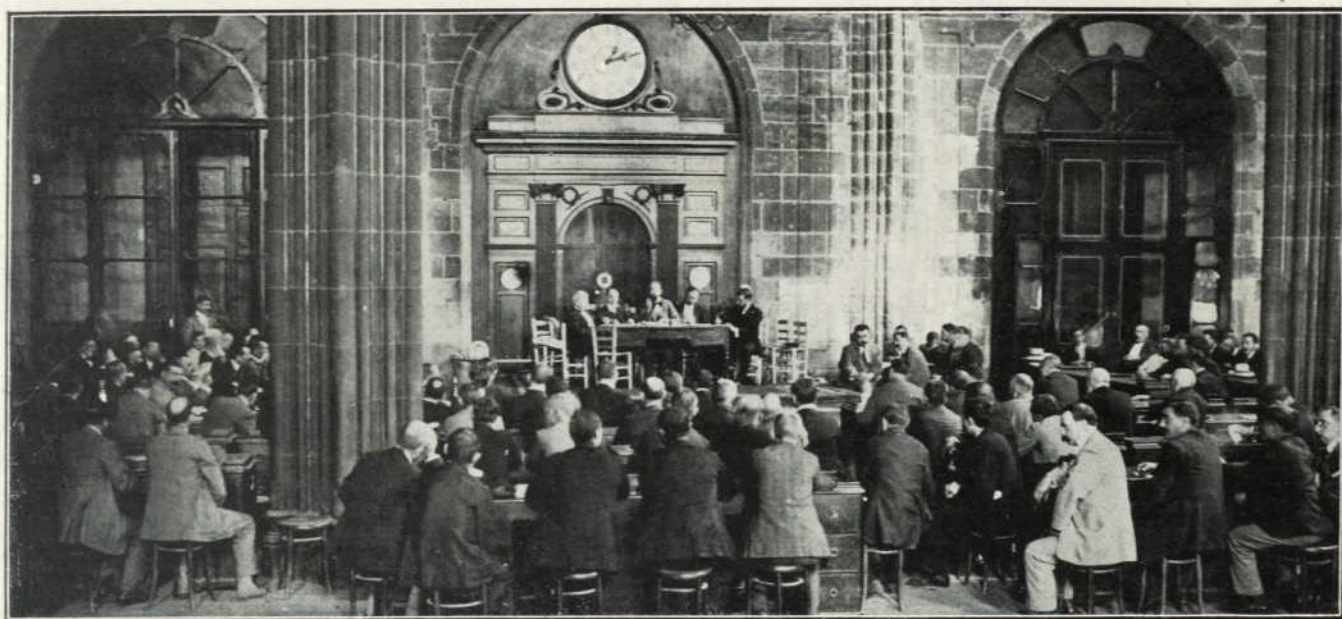
Al destaparse'l xampany se brindà per la unió de Valencia y Burriana. Se recitaren poesies, essent l'hèroe de sobretaula lo poeta local Batistet Tejedo, que feu les delícies de tots ab sos versos originals de

ALGUNS RAT-PENATISTES AL PEU D'UNA TOMBA HISTÒRICA

LA «PAELLA» SOTA'LS PINS DE LA FINCA DE DON JOSEPH MARIA SALES

SESSIÓ DE CLAUSURA DEL CONGRÉS DE LES COOPERATIVES FEDERADES DE CATALUNYA Y BALEARS
CELEBRAT A LA LLOTJA DE BARCELONA (Ballell f.)

sabor local, recitats ab gracia exquisida. Se proposà que per subscripció popular encapsalada per l'Ajuntament, se publiquin sos versos que Tejedo sols per modestia no publica, y lo Rat-Penat s'oferi a publicarlos en sa revista mensual.

La taula estava baix una volta de seculars pins, servida al ayre lliure; y los tronchs dels arbres ostentaven rats-penats y escuts regionals ab les barres catalanes, tenint escrit cascú lo nom d'un historiador valencià. (Lo de Llorente'l cobria un crespó negre.)

Una traca feta pel pirotèchnich de Segorb senyor Monzonis, petà al final arrosçada pels arbres del jardí, armant gran soroll y gatzara y dexant plè l'espai de

serpentine grogues y vermelles que llen-sava al clafir.

Fins al vespre durà tan plahentera festa.

Després se traslladaren los excursionistes al Arxiu parroquial, a les runes de les muralles, muntaren a la torre del cargol, visitaren la biblioteca particular del Advocat en Joaquim Peris Fuentes; veren la parroquia y el trasagrari d'estil romà-nich pur del any 1300, l'antiga Verge gòtica de la Misericordia, un protocol autèntich de Viciàna (1540 a 1550) y altres antiguitats, que'ls dexaren molt complaguts, y prengueren notes.

Lo rellotge, en sa marxa massa ràpida, ens obligà a separarnos; mes en una se-

paració purament material, puix a la ombra de la casa payral de Viciàna, valencians y burrianenchs, ens donaren tendre abràs de germanor qu'enjamay rompràn nostres cors.

Quan los cotxes arrancaven pera l'estació portant la bandera gloriosa de València, lo poble burrianí, emocionat, feu un fort y prolongat picament de mans, volaven los mocadors y sombreros y ressonà per l'espai un crit de «¡Vixca lo Rat-Penat!»

DR. CARLES SARTHOU CARRERES.
Burriana, 2 Juliol 1911.

REVISTA

Belles Arts

Alternant ab la VI Exposició Internacional d'arts y industries, hi han hagut altres exhibicions artístiques de caràcter més íntim. Entr'elles la d'en Gili y Roig al Fayans Català, y darrerament a can Parés la dels germans Modest y Josefina Teixidor fins qu'ha vingut a instalharhi les seves obres en

VI PINEDO de Kola Compost.
Tonich Nutritiu.
Kola, Coca, Guarama, Cacao y Acid-fosforich
Cura: Anèmia, Raquitisme, Malalties nervioses y del Cor, Afeccions gástriques, Digestions difícils, Atonia intestinal. — Indispensable a las senyoras durant l'embràs. — Premiat varies Expons.
Sense rival pera nens y vells

Baixeras al retornar de Madrid, ahont ha prè part en els exercicis d'oposició a la Càtedra de colorit de Barcelona.

En Gili Roig tenia al Fayans un bell aplech d'apuntacions de viatge y alguna obra de més empenta, de les que citarem «Les dues germanes» quadro plè de vida y de vistosa gama. En Gili es colorista y al mateix temps apunta ab seguretat y fermesa.

En Modest Teixidor feya temps que vivia allunyat del públich, dedicantse al tradicio-

ARRIBADA DE LA CARAVANA CICLISTA A MATARÓ (Ballell f.)

AYGUA COLONIA ORIVE

En bondat intrínseca y agradable perfum, supera a les extrangeres de preus fabulosos. Per axó l'Aygua de Colonia nacional se ven tant. Pera mostra 3 rs. frasco. 4 lltres 16 ptes. — Dipòsits: Vicente Ferrer y C.ª, Comers, 112, y Uriach y C.ª, Moncada, 20; Farmacies del Dr. Gimeno, Plassa Real, 1, y Sanchis, Rambla del Mitx, 27.

nal comers. Mes ara'ns ha demostrat que no vagava, sinó que calladament anava prestant al art el culte qu'en altre temps li havia fet guanyar honors y distincions. Els retrats que hi tenia son exactíssims, en especial el del aristòcrata madrileny y'l de la seva germana Josefina l'escullida pintora. En aquest sí que pot ben dirse que l'autor s'ha excedit a sí mateix pera extreure la semblansa del original. Efectivament, tots els detalls hi eren allí estudiats ab un carinyo sens igual. Aquella vivor dels ulls, el somriure atractiu que tan simpàtica fan a la artista se hi troben allí accentuats dins d'una poètica realitat.

Ella, a la vegada, ha mostrat una veritable profusió de flors de tota mena y en tots els procediments, diríem femenins, ayguada, pastel, gouache, etc. No'ns cal insistir en la perfecció d'aquestes obres per que de sobres son conegudes les aptituds de llur autora y per qu'encara'n resten algunes mostres a ca'n Parés.

Derrerrament en Baixeras hi ha posat de manifest un hermós aplech d'estudis fets a

Madrid, durant sa estada pera pendre part a les oposicions de la Càtedra més amunt dita. La fortuna, ò més ben dit, el Tribunal no li ha sigut favorable, y se n'ha portat la Càtedra altre pintor professor de nostra Escola d'Arts y Industries en Borràs y Abella. Els treballs d'en Baixeras dins dels exercicis no cal que'ls elogiem, donchs, sens entrar a discutir lo que ja no té remey, (com ara es de moda'l ferho), tothom està convensut de qu'en Baixeras es un pintor de còs enter. Sa composició «La vacuna» no pot esser més sobria ni més realista, y en quant al colorit s'hi veu tot seguit la mà d'un mestre. Els dibuxos de carrers de Madrid son de primer ordre y recorden els qu'executà en la Reforma per encàrrech del Ajuntament de Barcelona. Els croquis a la sepia, y a l'aygua-tinta, a la ploma y al llapis velours, axís com els pastells d'assunto homèrich.

També ha cridat molt l'atenció la exposició de l'artista russa Mèla Mütterlich, de tendències moderníssimes, encara que demostra en algunes obres fetes a l'antiga y

clàssica manera qu'es una gran pintora. Se feu a ca'l antiquari Dalmau.

Mereix una bona menció el bust en marbre del estimat company Narcís Oller obra del escultor rus D'Aranson, qui feu la *maquette* en dues sessions. Es en veritat, una obra mestra, d'una vida y una semblansa extraordinaries. En Pau Carbonell que l'ha executat en marbre, mereix grans llohanes.

Per final debem consignar una agradable nota deguda al excelent artista de la fotografia senyor Pisaca. Se tracta d'una obra musical editada per la casa Dotesio ab una bellíssima portada que reproduheix en fotogravat una artística composició fotogràfica de n'Agustí Pisaca, d'una poesia y un simbolisme penetrants. Se tracta del *Boston* de Clifton Worsley *Encore je t'aime*, sentida pessa musical plena de distinció. Es molt lloable que'ls nostres editors desterrin els cromos y litografies cursi de les portades substituintles per obres verament artístiques com les d'en Pisaca de que acabem de parlar.

MOSAICHS										E										F										ESCOFET & C																			
Marbres										Pedras										Fustas										Ronda Sant Pere 8										Construcció Decoració									

EL MATADOR DE MOSQUES "DAISY" LES MATA TOTES

Desconfiar de les imitacions inútils o perilloses, que l'èxit incomparable ha fet aparèixer. «»«»«» Exigéxínse les capses ab aquestes **MARQUES y DIBUXOS**

Aparell de metall luxosament esmaltat en colors, bonich adorno de duració ilimitada, exterminador de mosques de eficàcia universalment reconeguda, qu'ha desterrat per complert els bruts y enganxadissos papers, axí com les solucions venenoses en plats, que fins ara s'havien usat pera combatre les mosques.

Cada aparell va acompanyat de instruccions completes pera el seu ús. Ab una sola carga n'hi hà prou pera tota la temporada.

DE VENDA: En les principals botigues, bazars, ferreteries, drogueries, etc., etc., y al engròs sols a casa

EDUARD SCHILLING, S. en C., Barcelona - Unichs importadors pera Espanya y Portugal

Fosfo.Glico.Kola
DOMENECH
LECCITINAD
FERRUGINOS
PODEROS TONIC RECONSTITUYENT
B.DOMENECH Ronda S^a Pau, 71. BARCELONA

HOMES
atacats d'enfermetats y debilitat nerviosa. deuen llegir sens falta el llibre premiat del Doctor metge Rumler, tractant de la «*Debilitat nerviosa dels homes*», segons els punts de vista més moderns, ab numerosos gravats y constant de 320 planes. Es un conseller verdaderament pràctic y útil y la millor guia pera arribar a la curació de la extenuació cervell-espinal, dels desordres nerviosos, de les conseqüències de passions perjudicials pera'ls nervis y en tots es cassos de enfermetats específiques. El llibre (en llengua castellana) se remet de franch per la casa editorial, doctor Rumler, Ginebra, 669 (Suïssa), a qui envii pesetes 2. ab segells. Escriu-vosté avuy mateix en espanyol a dit senyor.

SE VENEN
al Priorat, prop de Cornudella, unes propietats ab casa, 50 jornals de terra plantada de vinya y hort y 50 més d'herm. qu'es donaràn a bon preu. S'hi cullen 300 cargues de vi, 100 quarteres d'admetlla, 100 de blat y unes 20 molts d'oli.
Pera més informes dirigir-se a aquesta administració.

COLECCIÓ "VARIA" — VOLUM II
POESÍES de FRANCESC MATHEU
Se ven a tot arreu a mitja pesseta

IMPOTENCIA
DE ABDOS SEXES
Radicalment curada a tota edat per les **PILDORAS OURLANIA**
Nou descubrimet. - Immens èxit
Tractament energich y sens perill.
Curació garantida ab un sol franch.
Envio discret. Preu del franch 10 franchs.
Franch ab instruccions per correu, ptes. 12
En Barcelona: VIUDA de SALVADOR ALSINA, - 4, Passatge del Crèdit.
LABORATOIRE NORDERN
— 31, passage du Havre, 31. PARIS. —

HORACIANES

POÉSIES DE

Miquel Costa y Llobera
Dues pessetes

IL·L·U·S·T·R·A·C·I·Ó CATALANA - FEMINAL - Mallorca, 287. Barcelona - Suscripció: Un any 30 pessetes - Extranjer: 35 franchs

Reservats tots los drets de propietat artística y literaria

Paper de Fills d'A. Fàbregas

Establiment gràfic Thomas-Barcelona